

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. מצות יבמה מקדש ואח"כ בועל ... פרחה הימנו זיקת יבמין וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין.....2
- ב. אם בעל בלא מאמר קנה ... לוקה מכת מרדות מדרבנן.....2
- ג. דרב מנגיד מאן דמקדש בביאה ומאן דמקדש בשוקא ומאן דמקדש בלא שדוכי...2
- ד. ומאן דמבטל גיטא ומאן דמסר מודעא אניטא.....3
- ה. ומאן דפקיר שליחא דרבנן.....4
- ו. ומאן דשהי שמתא דרבנן עליה תלתין יומין ולא אתי לבי דינא ותבע לשמתיה.....5
- ז. ועל חתנא דדאיר בבי חמוהי.....5
- ח. מידם הוה דיים מחמתיה.....6
- ט. כיצד מאמר נתן לה כסף או שוה כסף ... כתב לה על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרומה הרי את מקודשת לי.....6
- י. ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.....8
- יא. נתן לה גט ואמר הרי את מגורשת הימני ואי את מותרת לכל ... הכא קפסיל בכהונה 8
- יב. אפילו לא נתגרשה אלא מאישה לא יקחו והיינו ריח הגט שפוסל בכהונה.....8
- יג. אמר אחד ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אנרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה9
- יד. ולאשה בעלמא אין גט מפני שאין בידו לגרשה ... ליבמתו מהו כיון דאגידא ביה כארוסתו דמיא או דלמא כיון דלא עבד בה מאמר לא תיקו.....9
- טו. כתב גט לזיקתו ולא למאמרו למאמרו ולא לזיקתו.....10
- טז. לנותן גט ליבמתו שנאסרה עליו עולמית ... גט יבמין מדרבנן.....11
- יז. חליץ ועשה מאמר ... חכ"א יש אחר חליצה כלום ... בין שקדשה לשום אישות בין שקדשה לשום יבמות צריכה הימנו גט.....11
- יח. כעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קני ... לעודר בנכסי גר זה וכסבור של גר אחר הוא דקני.....12

דף נב.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

א. מצות יבמה מקדש ואח"כ בועל ... פרתה הימנו זיקת

יבמין וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין

כשבא לייבם¹, דבר תורה אין צריך לקדשה שמן השמים הקנוה לו, דכתיב (דברים כה פסוק ה) **יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ, בִּיָּאָה בַעֲלָמָא בְּלֹא שׁוּם לִיקוּחִים אַחֲרֵיכֶם, אֲלֵא בֵּא עֲלֶיהָ. וְהִיא אֲשֶׁתוֹ לְכָל דָּבָר.**

אולם אף על פי שאין יבמה נקנית מן התורה אלא בביאה, תקנו חכמים שלא לעשות כן מפני שנראה כפריצות, אלא לא יבא עליה היבם עד שיקדשה קידושי שטר או כסף בשוה פרוטה ובפני עדים כמו שמקדשין שאר נשים. כמבואר להלן.

וצריכה ג"כ חופה אחר קידושין כמו שאר נשים, ויכול לעשות הקידושין על ידי שליח כמו בשאר נשים. וכל זה נקרא גבי יבמה מאמר, ואינו קונה קניין גמור אלא מדרבנן, שמדאורייתא אין לה קניין אחר אלא ביאה דכתיב **יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ.**

ב. אם בעל בלא מאמר קנה ... לוקה מכת מרדות מדרבנן

אם בא² עליה בלא מאמר, קנה, ואין צריך לחזור ולקדש, ומכין אותו מכת מרדות. כן דעת המחבר, וי"א³ שאין מכין אותו שאין הלכה כרב, אלא בקידש בביאה בלא שידוכים, ויבם ביבמתו כמשודכים ועומדים הם⁴.

ג. דרב מנגיד מאן דמקדש בביאה ומאן דמקדש בשוקא

ומאן דמקדש בלא שדוכי

דבר תורה⁵ האשה מתקדשת בכסף ובשטר ובביאה וכולם נלמדים מן המקרא במסכת קדושין (דף ב.). אבל חכמים אסרו לקדש בביאה משום

¹ שו"ע ונו"כ אבה"ע"ז קסו ב

² שם

³ בביאור הגר"א כו אות טו ומה שלא הגיה הרמ"א כאן צ"ל שסמך על מ"ש בס"י כו.

⁴ עיין מאירי בסוגיותינו

⁵ שו"ע ונו"כ כו ד

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

פריצות⁶. ולא עוד אלא אפילו אם עבר וקדש בביאה אמרו אף על גב שקידושו קידושין, מכין אותו⁷ מכת מרדות משום דעביד פריצותא רבה.

ואפילו המקדש בכסף או בשטר ולא שידך תחלה, או אפילו שידך וקידש בשוק במקום אסיפת התגרים למשא ומתן שאז נראה כאלו קנין אשה שזה לשארי משא ומתן וקנינים שאדם קונה לעצמו בשוק⁸, לרב בגמרא הרי זו גם פריצות ומלקין אותו, וכן דעת המחבר⁹. אך בזה¹⁰ אנו נוהגים שאין הלכה כרב ואין מלקים¹¹. וכתב הרמ"א "ולא ראיתי מימי שהכו מי שקדש בלא שדוכין".

וה"א¹² שאף על המקדש בביאה אין הלכה כרב ואין מכין אותו מכת מרדות במקדש בביאה אלא אם לא היה שדוכין.

אולם לכו"ע יש למנוע לכתחילה מלקדש בלא שידוכים או מלקדש בשוק. אך במקום שאינו מיוחד רק למשא ומתן יש אפילו עדיפות לקדש בכדי להרבות הפרסום¹³.

ד. ומאן דמבטל גיטא ומאן דמסר מודעא אניטא

⁶ בס' המקנה בקו"א הקשה לכאורה לדין דקו"ל ביאה אירוסין עושה בל"ז אסור כיון שהיא כשאר ארוסות שאסורה לו כל זמן שלא נכנסה לחופה, וי"ל דלא היה כח ביד חכמים לאסור קדושי ביאה משום דכתובה בפירוש בתורה וכמ"ש הט"ז ביו"ד סי' קי"ז (איני מבין א"כ למה אסרו משום פריצות) ועוד נראה דנ"מ דכשמכניסה בביתו ומקדשה בביאה דהוי חופה וקידושין ביהד קונה וגומר א"כ ליכא בזה משום ארוסה אלא משום פריצות וכן נ"מ ביבמה. פ"ת שם ה

⁷ צריך עיון למה לא ילקו גם אותה, שהרי אינה מתקדשת אלא לרצונה. ואפשר דאיהו כיון שהיה יכול לקנות בכסף וקנה בביאה הוי פריצות, מה שאין כן לגבי דידה אם לא ביקש באופן אחר אין לה להפסיד קנינה. מיהו לקמן (סי' נה ס"א) בבא על ארוסתו בבית חמיו נזכר גם כן לוקה על הבועל ולא עליה, גם בגמ' (קידושין יב, ב) אינו מבואר רק דרב מנגיד מאן דמקדש בביאה, ואפשר דבאמת קאי אשניהם, ואם כן גם בקדושי ביאה אפשר שמלקין אותה. וצריך עיון. מיב קדושין שם ועיין חכמת שלמה שם וז"ל "עיי' בתשובתי ליו"ד סי' כ"ח במה"ת מ"ש שם רא"י להרמב"ם דרק אותו מכין ולא אותה ושם הוכחנו מדברי רש"י ותוס' להיפוך דס"ל דשניהם מכין גם אותה יע"ש". ועיין פ"ת שם ו שהביא מישועות יעקב שפשיטא ליה שמכין רק אותו.

⁸ שיש בזה משום פריצותא וקלות הדעת ומה בעבד עברי אסור להעמידו על אבן המקח שמיחד רק למילי דעלמא כל שכן עת מצוא דאשה שנמשלה לתורה הק' לא בין התגרנים הוא מקום קנינה. עזר מקודש שם

⁹ דלא כנהרדעי דרב יוסף ס"ל כן בפ"ק בקדושין ורב יהודא ור"נ בפ' בתרא דקדושין וכן בפ"ה דיבמות ורבינא ורב אשי דאנהו בתראי בשבועות מ"א א' וכמ"ש בח"מ ספ"ו ס"ט. ביאור הגר"א שם יד

¹⁰ כך הוא לשון הלבוש שם ומשמשע שעל המקדש בביאה לכו"ע מכין.

¹¹ כנהרדעי שם ושם תוספת שם דבשל סופרים הלך אחר המיקל כמ"ש בפ"ק דע"ז וס"ל להרב וכן הטור כמ"ש בבאר שבע דנהרדעי ל"פ אלא בענין קדושין. ביאור הגר"א שם מו

¹² בביאור הגר"א שם מו כתב "אבל מה שלא הגיה בסי' קס"ו ס"ב צ"ל שסמך על מ"ש כאן" ושם אירי ביבם שקידש בלא מאמר דהיינו קידושי ביאה בשידוכי וע"כ דס"ל שגם על זה פליגי הרמ"א. ועיין בהמקנה שם ובעזר מקודש "וכן מלקדש בביאה גם דלגבי ננידו קיימא לן דדוקא אבי ריעותא בלא שידוכי ובביאה".

¹³ עזק מקודש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

השולח¹⁴ גט לאשתו ומבטלו בפני שנים אחרים שלא בפני השליח מכין אותו מכת מרדות¹⁵, מפני שמרבה ממזרים בישראל, שהיא או השליח לא ידעו שבטלו ותנשא בו ונמצאו בניה ממזרים. אבל אם ביטל בפני השליח שאין חשש ממזרות אין מכין אותו¹⁶.

וכן מי שמסר¹⁷ מודעא על הגט, מכין אותו מכת מרדות, ומנדים אותו עד שיבטל את המודעא¹⁸, מפני שגרם להיות ממזרים, שהרי הגיע הגט לידה ותנשא בו, ואחר זמן יבואו עדים שביטל בפניהם או שמסר מודעא בפניהם קודם שיכתוב הגט, ונמצא הולד ממזר. ואפילו בטל המודעא בשעת נתינה, בכל זאת מנדים אותו¹⁹, שיש לחוש שמא יש מי ששמע במודעא ולא ידע בביטול ומציא לעז על בניה.

ה. ומאן דפקיר שליחא דרבנן

שליח²⁰ בית דין ששולחין להזמין הבעלי דינים לדין, אסור לנהוג בו קלות ראש, והמצער והמבזה אותו ומביישו²¹ יש להם לבית דין רשות להכותו מכות מרדות אם יש עדים על כך²². ומותר לשליח ב"ד להגיד לב"ד שזה ציער אותו או הקלה את הבית דין, ואין בזה משום לשון הרע.

¹⁴ שו"ע ונו"כ קמא סו

¹⁵ ומה שלא הגיה כאן הרמ"א לפוטרו כמו המקדש בשוק דס"ל להרב וכן הטור כמ"ש בבאר שבע דנהרדעי ל"פ אלא בענין קדושין לכן לא הגיה. ב"ש קלד יב, ביאור הגר"א כו סעיף ד ס"ק טו

¹⁶ ואם ביטלו בפני אחד לכאורה ג"כ לא מנגדינן ליה שהרי לא הועיל ביטולו ואין חשש ממזרות אבל התוס' שם כתבו דאף למ"ד אינו מבטל מ"מ הרי מוציא לעז על הגט. אך אפשר לומר דבא' ליכא הוצאת לעז ועוד דחד לא מהימן להלקותו על ידו וע"י הודאת פיו אין נראה להלקותו אמנם אם ביטל בפני ב' זה שלא בפני זה לדעת התוס' אף על פי שהביטול אינו מועיל מ"מ לוקה משום הוצאת לעז עכ"ל. פ"ת שם סו

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם וקלד ו

¹⁸ ב"ש שם יב מהדרישה

¹⁹ ואע"ג שנדוי חמור ממכת מרדות ובגמ' איתא רק מכת מרדות וכן הקשה בט"ז וב"ש נ"ל דסובר דרשות בידם להחרים" ביאור הגר"א שם יז

²⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ ח ה

²¹ כבר עמדו הרב ב"י (סמ"ז) ומהרי"ט בתשובה (ח"ב סי' כט) וכן הסמ"ע (סקכ"ג) דמתחילה גבי ניגוד נקט הטור לצערו וגבי ביזוי לנדותו דהא והא חד מילתא. אבל יותר נכון כמ"ש"כ קצת מפרשים דהמבזה לשליח ב"ד מרים יד בב"ד ולכך חייב נידוי, אבל המצער רק לשליח בלי ביזוי או שהכהו להמלט ממנו, וא"כ אין כאן כוונה להפקיר בבית דין רק להמלט משליח דבי דינא, אין כאן חיוב רק ניגוד כיון דלא הרים יד בב"ד, ונכון. אורים שם י אולם בנתיה"מ שם כתב שאין חילוק.

²² ומה שלא הגיה כאן הרמ"א לפוטרו כמו המקדש בשוק דס"ל להרב וכן הטור כמ"ש בבאר שבע דנהרדעי ל"פ אלא בענין קדושין לכן לא הגיה. ב"ש קלד יב, ביאור הגר"א כו סעיף ד ס"ק טו ודלא כט"ז קלד ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

והשליח נאמן כשנים להגיד לב"ד שהקלה אותו כדי שינדוהו, אך אינם יכולים להכותו על פי עדות השליח²³, וגם השליח בעצמו אם ירצה יכול לעשות דין במסרב בו להכותו, ואם הזיקו פטור אפילו היה יכול לכופו או להציל בדבר אחר, שעל מנת כן שלחוהו הבית דין.

ו. ומאן דשהי שמתא דרבנן עליה תלתין יומין ולא אתי לבי דינא ותבע לשמתיה

מי שנתחייב²⁴ שבועה מדבריהם ולא רצה לישבע, אם הוא מהנשבעים ונפטרים²⁵, כגון הנשבעים על טענת שמא או שבועת היסת²⁶, מנדין אותו ל' יום. לא בא ולא תבע נידוי, מכין אותו מכת מרדות²⁷, ומתירין לו נידויו, ואין יורדין לנכסיו ומותר לקראו עברייני²⁸, שהרי עובר על דברי חכמים.

ז. ועל חתנא דדאיר בני חמוהי

אע"ג שמעיקר הדין²⁹ אסרו חכמים על האיש שידור בבית חמיו שזו עזות פנים היא, בימינו נהגו להקל אם יש לו חדר מיוחד לשכיבה³⁰.

²³ ואף על פי שהנידוי הוא חמור בעיני רוב העם וגם לדינא דגמרא מהכאה, מ"מ לענין נאמנות לא הימננהו לשלוח יד בגופו בלא עדים, דדוקא לענין נידוי שהוא ביד ב"ד ואין שולחין יד בגופו הימננהו. סמ"ע שם כג. וזהו דוחק. ויותר מסתבר טעמו של הרב בעל כנה"ג (הגה"ט אות ח) דבשלמא בנידוי יש לשליח ב"ד מנו דאילו רצה אמר שסירב לבוא לב"ד והיה חייב נידוי, אף בזה נאמן, אבל על ניגוד לית ליה מנו כלל, ולכך אינו נאמן, ומסתברים דבריו. אורים שם י

²⁴ שו"ע ונו"כ הו"מ פז ט

²⁵ לאפוקי אם הוא מהנשבעין ונוטלין ואינו רוצה לישבע, מאי איכפת לן, לא יישבע ולא יטול. ואם תפס ולא רצה לישבע נחלקו בזה הראשונים. סמ"ע שם כב

²⁶ ואם תפס החוב מהנתבע שחייב שבועת היסת, אין צריך להחזיר עד שישבע שבועת היסת. אורים סקכ"ד, נתיה"מ חידושים יב

²⁷ אבל לא מכין אותו עד שתצא נפשו כדין המסרב לפרוע כמו שנתבאר בטור והמחבר בסימן ע"ג [טור סעיף י' ומחבר סעיף ה'] ובסימן צ"ז [טור סעיף כ"ט ומחבר סעיף ט"ו] דהתם נתחייב ודאי ואינו רוצה לפרוע, מה שאין כן כאן דאינו נתחייב ודאי. סמ"ע שם כג

²⁸ משמע דמ"מ אינו פסול לעדות ועיין בתשובת זכרון יוסף האה"ע סי' ט"ו. רע"א שם

²⁹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה טו, סמ"ג לאוין קכו, אולם הפוסקים שלא הזכירוהו כלל אפשר דס"ל דהעיקר בזה כנהרדעי וצ"ע

³⁰ קיצור שולחן ערוך סימן קנב סעיף יב, ועיין שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן קסו דאיכא מחלוקת גדולה בין הראשונים בפ"י דבר זה, וג' דרכים לפנינו, לדעת בעל תוס' ר"י הזקן הפריצותא היינו בארום לאחר שקדש קודם נשואין אם דר בבית חמוה והפריצות משום דמיחד עם ארוסתו וזה איסור גמור ע"פ אמרם ז"ל כתובות ז' ע"ב ואסר לנו את הארוכות ועש"ה בשמ"ק בשם הראשונים אם איסור זה מה"ת או מדרבנן (ואין האיסור משום חמותו כפרש"י). הפ"י השני דעת הרמב"ם דהפריצות ג"כ אינו משום חמותו אלא ע"ד הנ"ל אלא דלפ"י הראשון איירי דוקא באירוסין ולפ"י השני גם כשנשאו כבר והם בבית חמיהם אפילו מת החמות, דעצם הדירה של חתן בבית חמיו יש בו פריצותא דומיא דאל יכנס עמו לבית המרחץ שכ' שם הרמב"ם. והפ"י השלישי

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ח. מידם הוה דיים מחמתיה

מי³¹ שנטען על ערוה, או שיצא לו שם רע עמה לא ידור עמה במבוי אחד ולא יראה באותה שכונה, ומעשה שהיו מרננין אחריו עם חמותו והכו אותו חכמים מכת מרדות מפני שעבר על פתח ביתה, וי"א³² שרק בחמותו יש לאסור עליו לדור באותה שכונה שדעתו גסה בה מחמת בתה. אך לא בשאר עריות.

ומ"מ החשוד על העריות הגם שאין הוכחות מספיקות לכך, אבל יש רגלים לדבר יש כח בית דין יפה לעונשו בגירוש מן הסביבה שגרה החשוד ממנה, או אפילו מן העיר הזאת³³.

ט. כיצד מאמר נתן לה כסף או שוה כסף ... כתב לה על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי

כבר התבאר שתקנו חכמים ליבם לקדש יבימתו ולהכניסה לחופה קודם שבא עליה וכשאר נשים, ואותם קידושים יכול לעשות בכסף ושוה כסף, ואומר לה בפני שני עדים, התקדשי לי במאמר יבמין³⁴, כדת משה וישראל³⁵.

ואם אמר הרי את מקודשת לי³⁶ חל בה מאמר, אך אם פירש שהוא מקדש לשם אישות ולא לשם יבמות, לא חל בה מאמר³⁷.

דעת רש"י דהאיסור משום חמותו, ובי חמוה לאו דוקא, דהא אם מת חמותו או דאינה גרה שם מותר, כמבואר בתוס' ר"י הזקן. ולפ"ז יצא לנו עוד טעם על שאין נוהרין בזה"ל לענין חמותו, דסומכין על שיטת הרמב"ם והראב"ד לפי הבנת תוס' ר"י הזקן, דפריצותא מטעם אחר, ובהאי פריצותא לדור בבית חמיו סומכין על הראב"ד דאם ייחד לו בית למשכב מותר.

³¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ב הלכה יב

³² ראב"ד שם

³³ שו"ת ציץ אליעזר חלק מז סימן סג. עיי"ש שהאריך בזה

³⁴ ב"ש שם ב.

³⁵ עיי ריב"ש קסב, מלאכת חרש וילנא תרל"ה) ח"י ס"ק לב.

³⁶ שכן הוא הלשון בירושלמי יבמות פ"ה ה"א עיי בה"ג סי' לא הל' יבום וחליצה, וריב"ש סי' קסב, ומלאכת חרש (וילנא תרל"ה) ח"י ס"ק לב בדעתם, ושכ"מ מסתימת הפוסקים הראשונים והאחרונים, ועייין ערל"ג יבמות נב א ד"ה נתן לה בדעתם ועיי פסקי ריא"ז יבמות סו"פ ה. ועיי דברי מלכיאל ח"ה סי' קכג, שפשמות לשון הגמ' יבמות נב א והפוסקים באה"ע שם, מ' שמקדשה בלשון קדושי שאר נשים.

³⁷ עיי חזו"א אה"ע סי' קכח ס"ק ב.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ומברך על המאמר ברכת אירוסין³⁸, שעשאוה חכמים כשאר נשים, וי"א שצריך לברך על כניסת יבמה³⁹. וצריך לעשות חופה אחר כן ולברך ברכת התנים בנזכר.

וכן יכול לקדש בשטר, וי"א⁴⁰ שקידושי שטר אינם אלא דיעבד ביבמה. וכותב לה על הנייר או על החרס, אף על פי שאין בו שוה פרוטה, הרי את מקודשת לי במאמר יבמין, ונותנו לה בפני עדים. וצריך שיכתוב אותו לשם האשה המתקדשת. ואם כתבו שלא לשמה, אינה מקודשת, אלא אם יש בנייר שוה פרוטה⁴¹.

ואף על שקידשה בכסף מ"מ לאו קידושין גמורים הם שהרי אשת אב היא והתורה לא התירתה אלא כסדר המצוה, וביאה הוא דכתיב, לכן בקדושי כסף או שטר עדיין לא קנה לה לגמרי, ואם רוצה לפוטרה צריכה גט וחליצה, וביאה קונה לגמרי ואין צריך חליצה.

וי"א שאף אם קידש לפני עדים ובעל לא נגמר הקנין וצריכה גט וחליצה, אם לא היה היחוד לפני עדים⁴². וי"א⁴³ שאם קידש לפני עדים אין צריך להתייחד בעדים אך אם קידש בביאה צריך להיות לפני עדים.

³⁸ העיטור אות כ כתובת יבמים דף לה טור ב, וטור אה"ע קסו בשמו, סמ"ק סי' רפו, יש"ש יבמות פ"ה סי' ב, ב"ח אה"ע שם, שבויי ח"ג סי' קלו. ערוה"ש שם יד ועי' שבויי שם ומלאכת הרש שם סל"א, על נוסח הברכה.

³⁹ העיטור שם בשם י"א, הובא בטור שם; עי' ר"י בר יקר, הובא בשו"ת הרשב"ש סי' ענ: יש מברכים. וצ"ב אם לדבריהם מברך אף ברכת אירוסין

⁴⁰ ביאור הגר"א שם ד בדעת הרמ"א ועי' ערוה"ש שם יג ועיי"ש בבנהג"א ה, לד' הרמב"ם והטור שהשמימו (וכ' שבשו"ע שלפני הרמ"א לא היה כתוב שמועיל בשטר), ועי' תוס' מהר"ם ור"פ יבמות שם, שאף ההו"א בגמ' לא היתה משום שכמו שמועיל כסף מועיל אף שטר; בהגר"א שם ס"ק ד וה, בד' ירושלמי שם פ"ה ה"א, שלא מוזכר שטר.

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לב א ב

⁴² שהמצוה כך היא שיהא דווקא לפני עדים כמו החליצה שצריכה להיות לפני עדים ואם לא היה לפני עדים צריכה גט וחליצה אם רוצה לפוטרה כנ"ל ממשמעות הש"ג. ב"ש שם ב וכן בבית מאיר שם וכתה שהוא משום דאין דבר שבערוה פחות משנים דהיינו חיובא לאהרינא הענש על ביאתה מיתה. ותמה שם על המל"מ פ"ב ה"י שהסתפק בזה

⁴³ משמעות הרמ"א שכתב דין זה כשבא עליה בלא מאמר משמע אם עשה כבר מאמר אין צריך להיות לפני עדים וסבר דוק' כשבועל בלא מאמר דאז דינו כקדושין וצריך להיות דווקא לפני עדים משא"כ אם כבר קידש אותה אין צריך עדים כמו באשה דעלמא. אולם בב"ש בעמיד את דבריו כל מה שכתב שאם קידש בביאה אין צריך לקדש ע"ז כתב דווקא שבא עליה בפני עדים אבל אם בא בלא עדים אז צריך לקדשה מאחר דאין כאן קידושין דאורייתא, ולא חיישינן בזה שמא יאמרו דביאה לא קנה כיון דליכ' כאן קנין דאורייתא אלא מדרבנן לא חיישינן כולי האי בדבר דרבנן ול"ד לקדושין ע"י שליח דשם מקודשת מדאורייתא אלא בד"מ לא משמע כן. ועיין פ"ת שם ו ז

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

**י. ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואי לית
לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה
בעיניו להוציאה**

כתובת היבמה⁴⁴ על נכסי בעלה הראשון, ואין לה שעבוד כתובתה על נכסיו של היבם ויכול הוא למוכרם בכל עת שירצה, שלא מצינו שהטיל עליו הכתוב על היבם ליתן לה מוהר ומתן. אולם אם לא הניח בעלה הראשון נכסים תקנו חכמים, שתהא לה שיעבוד כתובה על נכסיו, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

**יא. נתן לה גט ואמר הרי את מגורשת הימני ואי את מותרת
לכל... הנא קפסיל בכהונה**

כל גט⁴⁵ שפוסל באשתו אפילו אינו מתירה לגמרי, אלא שפוסלה מן הכהונה בלבד, כגון שנתן גט לאשתו ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, שבמקרה זה אם היתה אשת כהן שאע"פ שלא היתה מותרת לשוק היתה אסורה עליו, משום שנאמר (ויקרא כא פסוק ז) וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ גו', אפילו אינה גרושה אלא מאישה בלבד, זהו ריח הגט ופוסלה לכהונה, אפילו גט כזה תקנו חכמים שידחה גם כן ביבמה ואינה מתייבט אלא צריכה חליצה כדלעיל, שהששו שמא יבא להחליף בגט תקין ויבואו להתיר גם כן גט תקין.

**יב. אפילו לא נתגרשה אלא מאישה לא יקחו והיינו ריח הגט
שפוסל בכהונה**

כהן אסור מן התורה בגרושה שנאמר (שם) וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ גו' ולא שנא נתגרשה מן האירוסין או מן הנישואין נקראת גרושה ואסורה לו מן התורה, ואפילו ריח הגט פוסל בכהונה וכופין אותו להוציא.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ קסח ג ח ט

⁴⁵ שו"ע ונו"כ אבעה"ז קע א לבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כיצד הוא ריח הגט, כגון שאמר לה בעלה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, אף על גב שלא הותרה בזה הגט לעולם, בכל זאת פסולה לכהונה, ואם היה בעלה זה שאמר לה כן כהן אסור להחזירה לו, ואם הוא ישראל ומת אח"כ אסורה לינשא לכהן אפילו להדיוט, ואפילו לא נתגרשה אלא מחמת שיצא עליה קול של קידושין בעלמא, ואף על פי שהוא ברור שאין ממש באותן קידושין ולא ניתן הגט אלא לחומרא בעלמא ובית דין הצריכוהו לכך להפסיק הקול, זהו נקרא ריח הגט מדרבנן ופסלה לכהונה. אבל אם נתן לה בעלה מחמת הקול מעצמו⁴⁶, וכן אם נתן גט ממש על תנאי ולא נתקיים התנאי, נעקר הגט מעיקרו ואינו פוסל לכהונה, דאפילו ריח הגט לא מיקרי, לפיכך יכול אפילו כהן לכתחלה לגרש את אשתו על תנאי, ואם לא נתקיים התנאי יוכל להחזירה.

יג. אמר אחד ללבלר כתוב גט לארוסתי לנשאכנסנה

אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה

אמר לסופר כתוב גט לארוסתי לנשאכנסנה, וכנסה וגרשה הרי זה גט, כיון שהיה בידו לגרשה בגט בעודה ארוסה בשעה שצוה לכותבו. במה דברים אמורים שכתוב בו זמן הנתינה דלא הוי גט ישן, אבל אם כתוב בו זמן הכתיבה הרי זה גט ישן ופסול אפילו בדיעבד, שלא יאמרו גטה קודם לבנה שהרי כנסה אחר כך, ואף על גב דשאר גט ישן כשר בדיעבד, הני מילי היכא דליכא אלא יחוד בעלמא, אבל הכא דכנסה איכא ודאי ביאה, לפיכך פסלוהו אפילו בדיעבד.

דף נב:

יד. ולאשה בעלמא אין גט מפני שאין בידו לגרשה ...

ליבמתו מהו כיון דאגידא ביה כארוסתו דמיא או דלמא

כיון דלא עבד בה מאמר לא תיקו

⁴⁶ באר היטב ה

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

צוה⁴⁷ לכתוב גט לגרש בו אשה בעלמא לכשיכניסנה, אפילו כתב בו⁴⁸ זמן שלאחר נישואין אינו גט, כיון שאין בידו לגרשה בשעה שעשאו שליח⁴⁹.

ואם היא יבמתו ואמר לסופר כתוב לה גט לכשאיבמנה אגרשנה ויבמה וגרשה בו, הרי זו ספק מגורשת, שהואיל ואגידה ביה כארוסתו דמיא, או שהואיל ועתה אין בידו לגרשה בגט אלא בחליצה כאשה בעלמא דמיא, ונשארה בספק ולא הכריעו בה.

טו. כתב גט לזיקתו ולא למאמרו ולא לזיקתו

עשה⁵⁰ מאמר ביבמתו ואח"כ נתן גט לזיקתו ולא למאמרו, פסלה עליו ועל כל האחין וקמה לה בלא יבנה דרבנן, וצריכה עוד גט שני למאמרה וחליצה לזיקתה להתירה לשוק.

נתן הגט למאמרו ולא לזיקתו, הרי נשאר זקוקה כמו שהיתה קודם המאמר, שמה שעשה בה לקה, אבל אינה מותרת לייבם, אלא לשאר האחין ולא למגרש, שגזרו ביה רבנן משום נתן גט קודם המאמר, שיאמרו כמו שזו מותר גם בעלת גט קודם מאמר מותר. אולם כיון שבעלת גט אפילו קודם מאמר אינה אסורה אלא דרבנן, לא גזרו אלא במגרש עצמו ולא בשאר האחין.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁸ התו' כתבו הטעם כיון דאין בידו לגרשה בשעה שעשאו שליח וכו'. נראה דאף התוספת ס"ל דאפי' אם כתבו הבעל בעצמו קודם הנישואין לא הוי גט ומטעם הרמב"ם כיון דלאו בת גירושין היא הוי כנכתב שלא לשם גירושין, רק דנ"מ בטעם שכתבו התוס' דאף שכתב הסופר הגט אחר שניסת, מ"מ כיון שציווי הבעל הוי קודם הנישואין בטל השליחות והוי כנכתב שלא בציווי הבעל. תורת גיטין דלא כבית מאיר בהערה הבאה. ועיין בחכמת שלמה שם.

⁴⁹ וז"ל התו' כיון דאין בידו לגרשה בשעה שעשאו שליח וכו' ונראה מלשונם משום דבעינן שליחות לכתובה ומכיון דאיהו לא מצי לכתבו אז דהא אינה בידו לגרשה והוי כתיבתו שלא לשם גירושין וכל מידי דאיהו לא מצי עביד עתה אף שלוחי' לא מצי עביד וא"כ אף אם הסופר כתבו בתר שנשאת מ"מ אינו גט. משא"כ לשטת רה"פ בסו"ק קד"ג דלא בעינן שליחות בכתיבה ז"ל דוקא בשכתבו הסופר בעודה אשה דעלמא ופוסולו חד טעמא עם כתיבות הבעל עצמו מפני שנכתב בשעה שלא היתה בת גירושין אבל אם כתבו בתר שנשאת ז"ל דמקרי כתיבה לשם גירושין ומה יזיק שלא הוי ביד הבעל לכתבו בשעה שעשאו שליח אם לא בעינן שליחות בית מאיר שם

⁵⁰ שו"ע ונו"כ קע טו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ויש אומרים שאפילו המגרש עצמו מותר בה ולא גזרו ביה כלל שעקר את מה שעשה והרי היא לגמרי כמו שהיתה קודם המאמר, ובלבד שאמר בפירוש למאמרו ולא לזיקתו, אולם גם לדעה זו אין לעשות כן לכתחילה.⁵¹

אבל אם נתן לה גט סתם הוי כאילו פירש שנותנו לזיקתה, וקיימא בלא יבנה מדרבנן על כל האזין.

טז. לנותן גט ליבמתו שנאסרה עליו עולמית ... גט יבמין

מדרבנן

כבר התבאר לעיל דף נ: שאף⁵² על פי שמן התורה אין היבמה נתרת לשוק אלא ע"י חליצה, ולאחר שנחלצה אסורה לחולץ ולכל האחים, תקנו חכמים שיועיל גט ביבמה לענין זה שאם אחד מן האחים נתן לה גט, פסל אותה ואת כל צרותיה עליו ועל כל אחיו מיבום כאילו חלץ לה, וטעם הדבר שחשו חכמים שאם יהיו מותרת ליבם אחר הגט, יאמרו הבריות הרי גט דרכו להוציא אשה מבעלה וחליצה ג"כ מוציא יבמה מיבם, וכיון שגט לא מהני לדחות היבמה, יאמרו ודאי החליצה ג"כ אינה דוחה, ויבואו להתיר לייבם אחר החליצה, ועובר על כיון שלא בנה שוב לא יבנה, לכך אסרו ליבם אחר הגט כמו אחר החליצה שהיא איסור דאורייתא, אבל מ"מ אין הגט מתירה לשוק לגמרי שתינשא לזר עד שתחלוץ אח"כ.

יז. חלץ ועשה מאמר ... חכ"א יש אחר חליצה כלום ... בין

שקדשה לשום אישות בין שקדשה לשום יבמות צריכה

הימנו גט

⁵¹ שאם לא בן קשה למה תני מאמר בזו ומאמר בזו צריכה גט מכל אחד וחליצה, ואסור לייבם, למה לא יתן גט למאמר בפירוש ואז מותרת לו, וגם לדיעה קמייאת קשה יתן גט למאמר לאחת, ולייבם השני תירצו תוס' פד"א דף ל"ב לכתחלה אין לעשות כן דגזרנן גט למאמרו אטו גט לזיקתו ודוקא בדיעבד קאמר הכי, דאם גירש למאמרו הותרה. ב"ש שם יא
⁵² לבוש שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

למרות שהחליצה⁵³ ביבמה דאורייתא להתירה לזר, ולדחותה ממנו ומן האחים לגמרי. ולפיכך אין המעשה שנעשה אחריהם כגון גט בה או בצרתה, או מאמר בצרתה, מועיל לא לפסול את זו, ולא ליאסר בקרובות.

אבל אם בא הוא או אחיו עליה או על צרתה לאחר חליצה, אז צריכה גט מן התורה, שהרי⁵⁴ אינה אסורה עליהם אלא באיסור עשה⁵⁵ שבית אחד הוא בונה ואינו בונה ב' בתים, ולאזו הבא מכלל עשה עשה, וק"ל קידושין תופסין בחייבי עשה, ואפילו חייבי לאוין⁵⁶.

וכן אם קידש⁵⁷, בין קידשה לשם אישות כגון שקידשה סתם, שצריכה גט מן התורה, בין לשם יבמות כגון שאמר לה: הרי את מקודשת לי לזיקת יבמים. צריכה ממנו גט מדברי חכמים⁵⁸.

ית. כעודר בנכסי הגר ונסבור שלו הז דלא קני ... לעודר בנכסי גר זה ונסבור של גר אחר הוא דקני

כבר ידעת דגר⁵⁹ שנתגייר בקטן שנולד דמי, ואפילו שני אחים, או אב ובנו שנתגיירו, אינם נחשבים קרובים זה לזה ואינם יורשים זה את זה, אלא בנים

⁵³ שו"ע ונו"כ שם יב

⁵⁴ לבוש שם

⁵⁵ שו"ע קסב א כדעת רש"י ורמב"ם. ולדעת התוס' עובר לאו אשר לא יבנה, עיין נו"כ שם ועיין בביאור הגר"א שם וז"ל וכ"כ הרשב"א והק' על רש"י מ"ש בית א' כו' הא לא כתיב יבנה בית אלא לא יבנה וגמ' שם מלא יבנה כו' קדריש וגם על הרמב"ם ק' שבי' משום דכתיב יבמה יבא עליה ולא עליה ועל חבירתה דגמ' קאמר משום בית אחד כו' ועוד דקאמר שם נ"ב ב' זו דר"ע כו' ואם איתא בביתא מאי איכא למימר הא אף לר' ישבב מספקא בגמ' לר"ע וכן שם נ"ג א' בשלמא לר"י כו' וע' רשב"א ורמב"ן שם ופ' הרי"ף כרבינא דמיקל כמ"ש בר"פ כ"צ ובכ"ה ועוד דר"י ור"ל הלכה כר"י לבד מתלת ואף על גב דשמואל ורב אחא ורב אשי ס"ל כר"ל הלכה כרבינא ור"י ובכלל דכ"ל גמרא וכלל דרבא כנ"ל וערמב"ן.

⁵⁶ ועיין בחכמת שלמה שם "קשה לי למה לא יתחייב עליו באיסור כרת ונימא ב' כיון דאהדרא אהדרא לאיסורא קמא כמ"ש התוס' ברפ"ק דביצה גבי תזבח ולא גיזה וכו' והוכיחו משם דלוקה מכה אהדר' לאיסורא קמא א"כ הי"ג כיון דאשת אח איסורא רק דאמרה התורה לייבם מכה מצוה והיכי דליכא מצוה ואסרה אותו אהדר' לאיסורא קמא א"כ למה לא יהי' בלאו וכרת ולכאורה הי' נראה לתרין כעין שכתבו התוס' התם בפ"ק דביצה (ד' י"ב ע"ב) כיון דגיזה בפסולי המוקדשין לא הותר בהדיא לכן אמרי' אהדר' לאיסורא קמא אבל אוכל נפש דהותרה בהדיא לא אמרי' אהדר' לאיסורא קמא א"כ הי"ג ביבום כיון דכתיב יבום להדיא לא אמרי' אהדר' לאיסורא קמא. וצ"ע כעת בזה ואין פנאי לחפש בספרים אולי יזכיני ד' בזמן אחר לבאר יותר ודו"ק".

⁵⁷ שו"ע ונו"כ קע יג

⁵⁸ כי היכי דתקנו חז"ל דקדושין ביבמה תופסים כך קדושין אלו אחר החליצה תופסים בה אף שהוא סבר שהיא יבמתו ובאמת היא אחר החליצה לאו יבמתו מ"מ קידושין תופסין בה מדרבנן. ב"ש שם ט

⁵⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ ער"ה א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

שנולדו לו אחר שנתגייר והיה הורתן ולידתן בקדושה הם נקראו בניו ויורשין אותו.

לפיכך גר שמת ולא הניח בן שהורתו ולידתו בקדושה, אף על פי שיש לו בנים שהיתה הורתם שלא בקדושה ולידתם בקדושה, כל נכסיו הם הפקר וכל הקודם בהם זכה.

אולם המחזיק⁶⁰ בנכסי הגר ובהפקר ואין דעתו לקנות אף על פי שגדר ובנה לא קנה, שהרי לא היה דעתו לקנות כלום. אם עשה שליח לגדור ולבנות בנכסי הגר כדי לקנותו, אף על גב השליח לא ידע שהם נכסי הגר וכסבור שהוא של המשלח קנה המשלח כיון השליח של אדם כמותו והרי המשלח נתכוין לקנות⁶¹

היה גודר⁶² ופורץ בנכסי הגר וכסבור שהם שלו, אף על פי שכוין לתקן שדהו לא קנה, שלא כיון גם כן לקנות⁶³.

עדר⁶⁴ בנכסי גר זה וכסבור שהם של גר אחר, הואיל ונתכוין במעשיו אלו לזכות מההפקר הרי זה קנה.

⁶⁰ שם כד

⁶¹ קצוה"ח שם

⁶² שו"ע ונו"כ שם כה

⁶³ ודע דכל זה הוא דוקא במציאה ובנכסי הגר, אבל במתנה כה"ג קנה כיון דאיכא דעת אחרת מקנה אף על גב דהמקבל לא ידע כיון שהחזיק בו זכה. ולמדנו אותו מתורתו של הראב"ד הובא בנימוקי יוסף פרק חזקת (ב"ב כב, א בדפי הרי"ף) גבי רב ענן. וכל זה נראה שנעלם מעיני האחרונים לפי שראיתי שכתבו בפשיטות בתשובת צמח צדק בסופו (סי' קכ"ט) גבי הקנאת פרה לאפקועי מבכורה, שאע"פ שמשכה עכו"ם כל שלא נתכוין לקנותה בזה לא קנה כמו בעודר בנכסי הגר. וכ"כ בפשיטות בתשובת עבודת הגרשוני סי' ק"ב וכתבו ג"כ שם בשם תשובת (מוהר"י) [מוהר"ם] מיניץ (סי' ה') דאע"פ שעכו"ם יוליד הבהמה להשקותה לא קנה כיון שלא נתכוין לקנין כמו בעודר בנכסי הגר וע"ש. והרי מבואר מדברי הראב"ד והנימוקי והרשב"א דכל כה"ג דאיכא דעת אחרת מקנה קונה המקבל אפילו לא נתכוין לשום קנין. קצוה"ח שם.

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם כו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>